

ΑΛΛΟ ΛΑΪΚΟΣ ΚΙ ΑΛΛΟ ΛΑΪΚΙΣΤΗΣ

ΦΑΗΛΟΣ Μ.
Κρανιδιώτης

Μερικοί τα μπερδεύουν. Λαϊκός δεν σημαίνει πανηγυρτζής. Δεν σημαίνει ευτελής, βάρβαρος, ημμάθης ή και αγράμματος, για κατανάλωση. Η αληθινή λαϊκότητα απέχει από αυτή της τηλεψίας όσο το αυθεντικό λαϊκό τραγούδι από τα σκυλοτραγούδα. Άλλο ο Μάρκος κι άλλο ο Καρβέλας.

Το απόσταγμα της αληθινής λαϊκότητας είναι λιτό, δωρικό, ποτέ φλύαρο κι ευτελές. Είναι σαν να συγκρίνεις το ζεϊμπέκικο του μάγκα με αυτό το χοροπηδητό πράμα, που χορεύουν μπουλουκιδόν στις πίστες αποτριχωμένα αγοράκια με κολλητά παντελόνια και τατουάζ ή μισοξεβράκωτες γκόμενες, με το διάστρεμμα εν όψει λόγω γόβας.

Ο αληθινά λαϊκός νιώθει ως τα βάθη της ψυχής του πως, π.χ. στον κινηματογράφο, αυθεντικά λαϊκό είναι το έργο του Τάκη Κανελλόπουλου, του Αλέξη Δαμανού και του Λάκη Παπαστάθη. Γιατί ο «Ουρανός», η «Ευδοκία» και το «Τον καιρό των Ελλήνων» είναι μια δημιουργική συνέχεια, σε άλλα ύψη κι άλλα βάθη, του λαϊκού πολιτισμού. Τα βλέπεις μικρός, αδαής, ανυποψίαστος, με ορθάνοιχτα μάτια κι αισθάνεσαι, για πρώτη φορά, ότι τελικά υπάρχει και ποίηση με κινούμενες εικόνες. Μπορεί άλλοι να πούλησαν πιο πολύ, αλλά αυτοί οι τρεις, από τη γενιά τους, θα μείνουν χαραγμένοι στο μάρμαρο της αληθινής μνήμης του έθνους.

Η λαϊκότητα εμπεριέχει καθαρότητα, ντομπροσύνη και πάνω απ' όλα θάρρος. Διότι, θυμίζω, το θάρρος είναι η πρώτιστη αρετή. Και στην πολιτική και παντού. Οποιος φοβάται, πέφτει και κοιμάται.

Η λαϊκότητα και στην πολιτική δεν σημαίνει να είσαι λαϊκιστής του κερατά, «ευπώλητος», να εκφράζεις τα χαμηλότερα ένστικτα των ανθρώπων.

Ο λαϊκιστής εξαπατά τον λαό, υποκρίνεται, τον παραμυθιάζει για να τον παρασύρει. Ο λαϊκός σέβεται τον λαό, του λέει την αλήθεια, τον οδηγεί, αφουγκραζόμενος τις αληθινές ανάγκες του και πάντα προσπαθεί να τον πάει πιο ψηλά, να του δείξει τους μακρινούς ορίζοντες και τις απάτητες κορφές. **Ο λαϊκός είναι ηγέτης. Ο λαϊκιστής είναι διαχειριστής και, συνήθως, τροχονόμος συμφερόντων.** Ο λαϊκιστής δείχνει πάντα κάτω, εκεί όπου άλλωστε σέρνεται ο

Στιγμιότυπο από την ταινία «Ευδοκία»

ίδιος. Λαϊκότητα σημαίνει να προέρχεσαι από τον λαό και να τον υπηρετείς. Να είσαι γαλουχημένος με τις αξίες του και να υπηρετείς αυτές και τα συμφέροντα των πολλών και αδυνάμων, επιδιώκοντας όμως πάντα την ενότητα της κοινωνίας μέσα από τη δικαιοσύνη, την άμβλυση των διαφορών. **Λαϊκός σημαίνει αδιάσπαστα ενωμένος ψυχικά κι ιδεολογικά με την έννοια του έθνους, από τη Χειμάρρα ως την Καρπασία. Δεν μπορείς να είσαι λαϊκός και ταυτόχρονα άπατρις, νεοφιλελεύθερος ανθρωποφάγος ή ψευδοδιεθνιστής.** Τότε σημαίνει ότι η Ελλάδα περσέει από μέσα σου και δεν ακούμπησε με τον απέραντο πλούτο της, τον ανθρωποκεντρισμό της και την αρμονική ποικιλία των αποχρώσεων, των γεύσεων και των ήχων της. Σημαίνει

Όλοι εσωτερικοί

μετανάστες είμαστε και σίγουρος «αριστοκράτης» είναι όποιος κατάγεται από τίμιους ανθρώπους

πως είσαι σκάρτος, έχεις βαριά κοινωνική αρρώστια, για να μείνεις ανέγγιχτος από τις ιδέες, τους ήρωες και τα σύμβολά της.

Πότε είχαμε καμιά φοβερή αστική τάξη και δεν το πήραμε είδηση; Κι αυτών που καμώνονται την αριστοκρατία, άμα σκαλίσεις το παρελθόν τους, θα βρεις προγόνους εμπόρους, βοσκούς, αγρότες ή και κατσικοκλέφτες. Μια δυο γενιές πίσω σηκώνανε ψηλά τα πόδια τους και στο ίσωμα, μαθημένοι από τις πέτρες στις ανηφόρες του χωριού. Όλοι εσωτερικοί μετανάστες είμαστε και σίγουρος «αριστοκράτης» είναι όποιος κατάγεται από τίμιους ανθρώπους. Αν περπατούσαν πίσω από το αλέτρι, ακόμη καλύτερα. Σίγουρα έκαναν δη-

μιουργική δουλειά. Τροφοδοτούσαν το έθνος, όταν δεν πολεμούσαν γι' αυτό.

Η λαϊκότητα δεν καθορίζεται με τηλεοπτικούς όρους. Οποιος είναι αγοραίος και προβάλλεται γιατί σκανδαλίζει, προκαλεί αλλά στο τέλος είναι πειθήνιο τσανάκι του συστήματος, δεν είναι ντε και καλά «λαϊκός», επειδή τον τρώμε στη μάπα καθ' εκάστην.

Η εξουσία στην Ελλάδα είναι ένα ημίκλειστο κλαμπ συγκροτημένο με τους παράδοξους ταξικούς όρους της χώρας μας. Τα μέλη της ανταλλάσσουν διαπιστευτήρια και συγκροτούν δεσμούς στο Κολωνάκι και στα ακριβά σχολεία. Ελάχιστοι γόνοι αληθινών αστών και πολλοί προερχόμενοι από τα τζάκια της διαπλοκής και της νομής του δημόσιου χρήματος. Κάνουν παρέα, συγχρωτίζονται ποικιλοτρόπως μεταξύ τους, ενίοτε ανταγωνίζονται πολιτικά κάτω από διαφορετικές σημαίες, αλλά στο τέλος της μέρας ανταλλάσσουν συναδελφικά νεύματα και φιλοφρονήσεις στα στέκια της μόδας. Σαν αντίδοκοι δικηγόροι μετά το δικαστήριο. **Τα διευθετούν όλα εντός του κύκλου τους. Κι όταν λέμε όλα, εννοούμε όλα.**

Η αληθινή λαϊκότητα είναι γι' αυτούς φογκλόρ, μια καταναγκαστική επαφή με την πλέμπα, διότι, φευ, η πλέμπα ψηφίζει. Για τον προσηταιρισμό αυτών των ψήφων, που δεν μυρίζουν, όπως και τα λεφτά, είναι πιο χρήσιμοι οι πειθήνιοι λαϊκιστές. Η ευτέλεια τους καθιστά πιο ακίνδυνους. Terra incognita η αληθινή λαϊκή ψυχή, μια εξωτική πλευρά της κοινωνίας, την οποία η βλαχομπαρόκ ελίτ επισκέπτεται σπανίως. «Δεξιό» ή «αριστεροί» πάνε εκεί, όπως καμιά φορά τρώνε κάνα «βρόμικο» μετά τα χλιδάτα μπουζούκια. Αλλά μέχρι εκεί...